
Kyrkomötet Ekumenikutskottets betänkande 2014:8

Israel/Palestinakonflikten och andra internationella konflikter

Sammanfattning

I betänkandet behandlas två motioner, 2014:59 som föreslår ett följeslagarprogram i Israel och 2014:69 som efterlyser en revision av kyrkostyrelsens politiska ställningstaganden i internationella frågor. Utskottet anser att ett följeslagarprogram inte bör startas på initiativ av kyrkomötet och att den politik som förs på ett lämpligt sätt bygger på principer om icke-våld och internationell rätt och föreslår därför avslag på båda motionerna.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69 punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69 punkt 2.

Motionernas förslag

Motion 2014:59 av Margareta Larsson, Följeslagarprogram för västra Israel

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en genomförandeplan för ett följeslagarprogram för västra Israel.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten till delfinansiering av FN eller EU utifrån motionens intentioner.

Motion 2014:69 av Julia Kronlid och Aron Emilsson, Svenska kyrkans roll i internationella konflikter och Mellanösternkonflikten

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i internationella konflikter står för fred och försoning och så långt det är möjligt förhåller sig neutral i konflikter.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma en politik som i Mellanösternkonflikten förhåller sig mer neutral och inte så tydligt tar parti för den ena parten.

Bakgrund

Det följeslagarprogram som motionären i motion 2014:59 hänvisar till är ett internationellt program som drivs av Kyrkornas världsråd under namnet Ecumenical Accompaniment Program in Palestine and Israel (EAPPI). Programmet har drivits sedan 2002 och beskrivs som frukten av en ekumenisk delegation till området under 2001. Sveriges Kristna Råd (SKR) är den svenska medlemsorganisation som ansvarar för Sveriges engagemang i EAPPI. SKR rekryterar och sänder varje år nya följeslagare till programmet. Ekonomiskt stöder SKR programmet med sex miljoner kronor vilket huvudsakligen finansieras av Sida som ett stöd till humanitära insatser. Samtliga följeslagare i programmet placeras på orter i palestinskt område och i Jerusalem.

Enligt uppgift från Svenska kyrkans medarbetare i området är det stöd som ges till den civilbefolkning som drabbas av beskjutning från Gaza/Hamas ett ansvar för en civilförsvarsliknande organisation kallad Homefront och inte för den israeliska försvarsmakten (IDF).

Ofta har behovet av en så kallad position från Svenska kyrkan varit relaterad till att Svenska kyrkan och de nätverk kyrkan ingår i identifierat ett viktigt område för påverkansarbete, bedriver arbete i ett konfliktdrabbat område eller har samarbetspartner som verkar i ett sådant område.

På området fred och internationella konflikter har Nämnden för internationell mission och diakoni antagit följande positionspapper utöver Mellanösternkonflikten:

- ◆ Positionspapper om Svenska kyrkans förhållningssätt till klustervapen,
- ◆ Position för Svenska kyrkans internationella verksamhets arbete för att främja en långsiktigt hållbar fred i Colombia,
- ◆ Sammanställning av intagna positioner om att främja fred genom begränsad handel med krigsmateriel. (Sammanställd av kyrkostyrelsen)
- ◆ Position för hållbar fred i och mellan Sudan och Sydsudan,
- ◆ Position för hållbar och rättvis fred i Zimbabwe.

Den senaste position som slagits fast kring Mellanösternkonflikten är daterad den 22 november 2012. Den sammanfattas enligt följande:

Svenska kyrkans övergripande position:

Svenska kyrkans syn på konflikten mellan Israel och Palestina grundas i folkrätten – den internationella humanitära rätten, de universella mänskliga rättigheterna, sedvanerätt och relevanta internationella konventioner. Vi vill verka för en rättvis och hållbar fred framförhandlad av konfliktens parter inom detta folkrättsliga ramverk, vilken garanterar såväl israeler som palestinier ett liv inom säkra och erkända gränser och fria möjligheter att forma sin egen framtid.

Utifrån detta ser vi följande positioner:

- Svenska kyrkan stödjer en tvåstatslösning utifrån 1967 års gränser där israeler och palestinier lever sida vid sida inom säkra och erkända gränser och ett gemensamt och öppet Jerusalem i enlighet med tidigare FN-resolutioner.
- Endast på fredlig väg kan konflikten nå en hållbar lösning. Allt folkrättsvidrigt våld och övergrepp mot civila oavsett utövare måste upphöra och förövare måste lagföras.
- Palestiniernas rätt till självbestämmande måste erkännas och respekteras.

- Israel har både rätten och skyldigheten att skydda sin befolkning i enlighet med internationell rätt.
- Israels ockupation av det palestinska området är olaglig enligt internationell rätt och måste upphöra. Innan så har skett måste Israel fullfölja sina skyldigheter som ockupationsmakt i enlighet med fjärde Haagkonventionen och fjärde Genèvekonventionen.
- Israels bosättningar på palestinskt område inklusive Östra Jerusalem samt den så kallade muren (separationsbarriären) utgör brott mot den internationella rätten och måste därför avvecklas.
- Jerusalems status som en öppen stad, delad mellan två folk och tre religioner, och med fri tillgänglighet till de heliga platserna måste garanteras genom slutstatusförhandlingar i enlighet med internationell rätt.
- Försoning mellan rivaliserande palestinska grupper och territoriell enhet är förutsättningar för ett fritt, icke-diskriminerande och demokratiskt Palestina.
- Säkert och obehindrat humanitärt tillträde till nödlidande människor måste respekteras av alla involverade parter i enlighet med den internationella humanitära rätten.
- Ekonomiskt och politiskt stöd, såväl direkt som indirekt, till en fortsatt ockupationspolitik förhindrar fredsprocessen.
- Svenska kyrkan är emot en bojkott av Israel inom internationellt erkända gränser.

Utskottets överväganden

Inget följeslagarprogram på initiativ från kyrkomötet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:59.

Det ekumeniska följeslagarprogrammet är ett resultat av att kyrkor i Palestina framfört en önskan till internationella ekumeniska fora att kristna i olika delar av världen på plats ska se och höra om situationen för de kristna i den delen av världen där Jesus Kristus levde och verkade. Genom att vara en internationell närvaro vill ekumeniska följeslagarprogrammet bidra till att dämpa våldet och främja respekten för folkrätten. Närvaron är ett uttryck för praktisk solidaritet med utsatta grupper – såväl palestinier som israeler.

Konflikten i Israel/Palestina kan inte lösas med våld. Den beskjutning som görs från Gaza mot civilbefolkningen i Israel är ett brott mot folkrätten och måste upphöra. Förslaget om ett följeslagarprogram i Israel har dock ingen förankring i något ekumeniskt organ och har inte framförts som ett önskemål eller förslag från någon lokal aktör. Ekumenikutskottet anser att kyrkomötet inte ensidigt bör ta ett initiativ till ett följeslagarprogram på så lösa grunder och föreslår därför att motionen ska avslås.

Politiken bygger på principer om icke-våld och internationell rätt

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:69.

Svenska kyrkan är inte en politisk organisation och ska undvika att ta ställning på ett sätt som gör att kyrkan uppfattas som en partipolitisk aktör. Samtidigt är det ibland nödvändigt att Svenska kyrkan uttalar en position även i frågor av politisk karaktär

för att vara trovärdig i sitt agerande och för att kyrkans medarbetare ska ha något att utgå från i sin dagliga verksamhet. Exempel på detta är de ställningstaganden som kyrkostyrelsen publicerar kring Mellanösternkonflikten och kring konflikterna i Colombia och Sudan/Sydsudan.

Det ligger i sakens natur att en beslutad position i någon utsträckning kommer att uppfattas både som ett ställningstagande för något och som ett ställningstagande mot något. Ekumenikutskottet gör bedömningen att de dokumenterade positioner som i dag finns rörande Svenska kyrkans syn på internationella konflikter bygger på strävan efter balans och betoning på fredliga lösningar med respekt för internationell rätt och mänskliga rättigheter. Den position som slagits fast rörande Mellanösternkonflikten betonar icke-våld och internationell rätt på ett tydligt sätt. Processen att ta fram positionen har varit omsorgsfull och bygger i stor utsträckning på ställningstaganden som också bekräftats genom kyrkomötets behandling av olika ärenden rörande konflikten.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motionen ska avslås.

Uppsala den 26 september 2014

På Ekumenikutskottets vägnar

Daniel Tisell, ordförande

David Axelson-Fisk, sekreterare

Beslutande: Daniel Tisell, ordförande, Lina Larhult, Karin Norlander, Agneta Brendt, Lars Stjernkvist, Lars G Linder, Anki Erdmann, Eva-Maria Munck, Anette Nordgren, Dan Sarkar, Jan Olov Sundström, Madelaine Erlandsson, Magnus Hedin, Inga Alm och Lena Klevenås.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jesper Eneroth, Göran Karlsson, Olle Carlsson, Katarina Wedin, Elisabet Ståhlhem, Lars-Ivar Ericson, Julia Kronlid, Margit Borgström, Agneta Granström och Anders Nihlgård.

Biskoparna Ragnar Persenius och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag anser att utskottet inte fullt ut tillmötesgår önskemålen i motion 2014:59 samt motion 2014:69 och vill därför framföra att jag anser att utskottet borde ha tillstyrkt dessa motioner.

Julia Kronlid